

Warszawa, 10-02-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

VII.7037.68.2021.AT

Pan

Dariusz Piontkowski

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Edukacji i Nauki

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie zwrócić uprzejmie uwagę Pana Ministra na pewne kwestie związane z prowadzeniem postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych, które pojawiły się w związku z rozpatrywaniem przez RPO skarg od nauczycieli i dyrektorów szkół.

W ostatnich latach szczególne zainteresowanie Rzecznika budzi przebieg postępowania dyscyplinarnego Pani ██████████, Dyrektora Szkoły Podstawowej ██████████, które toczy się od roku 2019 i do tej pory wciąż nie zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem (znak w Biurze RPO: VII.7037.68.2021.AT). Sprawa ta była rozpatrywana przez Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji Narodowej (postanowienie nr BO-OKDiR.0021.90.2019 z dnia 19 września 2019 r.), a także przez Sąd Apelacyjny w ██████████. Po wydaniu przez Komisję Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy Wojewodzie ██████████ w dniu 3 stycznia 2023 r. orzeczenia (znak

ADK.5843.12.2019.DB.KI.RK.AWI), uznającego Obwinioną winną części zarzucanych czynów, w dniu 6 stycznia 2023 r. zostało złożone odwołanie do Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji i Nauki. Zastrzeżenia co do przebiegu postępowania zostały w nim szeroko opisane przez Panią [REDAKTOWANE]

Dokumenty udostępnione RPO przez Skarżącą uwiarygadniają zarzuty, że podczas postępowania doszło do nieprawidłowości, które mogą stanowić naruszenie praw Skarżącej, w szczególności Jej prawa do obrony. Wątpliwości dotyczące poprawności stosowania przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. poz. 741), w szczególności sposobu postawienia zarzutów we wniosku Rzecznika Dyscyplinarnego dla Nauczycieli przy Wojewodzie [REDAKTOWANE] z dnia 25 marca 2019 r. o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, zostały przedstawione w pismach RPO skierowanych do Przewodniczącej Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji i Nauki (w dniu 2 lipca 2021 r.), do Przewodniczącej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie [REDAKTOWANE] (w dniu 13 lipca oraz 7 września 2022 r.), a ostatnio do Wojewody [REDAKTOWANE] (w dniu 10 października 2022 r.). Chociaż w toku postępowania dyscyplinarnego zaistniały obiektywne przyczyny przedłużenia sprawy (zawieszenie do czasu zakończenia postępowania karnego), wydaje się, że trwa ona wyjątkowo długo, wpływając negatywnie na życie prywatne i zawodowe Skarżącej.

Kolejny przykład sprawy, która była przedmiotem interwencji RPO, to postępowanie dyscyplinarne wobec Pani [REDAKTOWANE], Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 1 [REDAKTOWANE] (znak VII.7037.78.2021). Dotyczyło ono wydarzeń, które miały miejsce w czerwcu 2021 r. Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego został skierowany w dniu 23 września 2021 r. Rzecznik Praw Obywatelskich uzyskał następnie informację od Rzecznika Dyscyplinarnego dla Nauczycieli przy Wojewodzie [REDAKTOWANE] że termin rozprawy został zmieniony z dnia 15 marca 2022 r. na dzień 6 października 2022 r. z uwagi na chwilowy brak możliwości uczestnictwa Obwinionej. Do tej pory do RPO nie wpłynęła informacja o zakończeniu sprawy.

Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie zauważyć, że obecnie przepisy ustaw i rozporządzeń nie określają, jak długo komisja dyscyplinarna powinna rozpatrywać sprawę, ani nie dają obwinionemu uprawnienia do

wystosowywania ponagieł lub też złożenia skargi na przewlekłość postępowania.

Z art. 85v ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 1762 ze zm.) wynika obowiązek określenia przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia rzetelności, obiektywności i sprawności rozpatrywania spraw dyscyplinarnych nauczycieli. Przepis § 14 wspomnianego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r. stanowi, że przewodniczący komisji pierwszej instancji kieruje pracami komisji, w szczególności zaznajamia się z każdą sprawą wpływającą do komisji, wyznacza terminy posiedzeń niejawnych i rozpraw oraz protokolantów, a także zapewnia szybki i sprawny przebieg postępowania dyscyplinarnego i zgodność tego postępowania z obowiązującymi przepisami. **Nie istnieje jednak żaden sposób weryfikacji, czy dyrektywa dotycząca szybkiego i sprawnego prowadzenia postępowania została w sposób właściwy wypełniona.**

Jak wynika z materiałów prasowych, w 2022 r. liczba postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych wobec nauczycieli była wyższa niż w latach poprzednich¹, co może być następstwem wprowadzenia w 2019 r. obowiązku zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego przez dyrektora szkoły albo organ prowadzący szkołę o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela lub dyrektora szkoły czynu naruszającego prawa i dobro dziecka (art. 75 ust. 2a ustawy Karta nauczyciela). Wzrost liczby zgłoszonych spraw może mieć także związek z większą świadomością praw i wolności wśród uczniów i ich rodziców oraz zmianą ich oczekiwań wobec szkoły.

Nie ulega wątpliwości, że zgłoszone nieprawidłowości w pracy nauczyciela lub dyrektora szkoły powinny być zbadane w sposób obiektywny i dokładny. Wydaje się jednak, że kilkuletni okres prowadzenia czynności powoduje, że okoliczności sprawy zacierają się w pamięci osób, których dotyczyły, a szczegóły stają się coraz trudniejsze do ustalenia. Zachodzi także możliwość przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej. Należy pamiętać, że wszczęcie i czas trwania postępowania ma

¹ P. Nowosielska, P. Otto „Tak dyscyplinuje się nauczycieli”, 25.07.2022, <https://serwisy.gazetaprawna.pl/edukacja/artykuly/8498274,nauczyciele-postepowania-dyscyplinarne-kary-nagana.html> (dostęp: 09.02.2023)

znaczenie zarówno dla obwinionego (możliwe konsekwencje to zawieszenie w pełnieniu obowiązków, utrata reputacji, stres, koszty pomocy prawnej), jak i dla pokrzywdzonego, który oczekuje szybkiego rozpatrzenia swojej skargi. Należy zatem dołożyć starań, aby postępowania wyjaśniające i dyscyplinarne były prowadzone zgodnie z obowiązującymi zasadami, a jednocześnie przy zachowaniu wszelkich standardów związanych z ochroną praw należnych wszystkim osobom dotkniętym jego skutkami.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o odpowiedź na pytanie, czy kwestie te były analizowane w Ministerstwie Edukacji i Nauki oraz czy brano pod uwagę zwiększenie minimalnej liczby członków komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji oraz odwoławczej. Będę także wdzięczny za poinformowanie Rzecznika, jaka jest skala spraw rozpatrywanych przez Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy MEiN oraz skarg dotyczących przebiegu postępowań dyscyplinarnych, wpływających do MEiN.

Ponadto, w oparciu o art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o RPO, uprzejmie proszę Pana Ministra o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu wprowadzenia skutecznych środków prawnych, które miałyby zastosowanie w przypadku przewlekłego prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/